

لکھ تک

ہند کو شاعری

پروازِ تبلوی

کھلا بٹ ڈاؤن ہری پور ہنزارہ

ہند کو ادبی جمگمہ (بزرگ و دیگر) ایمیٹ آباد

جملہ حقوق محفوظ

نام کتاب — گھٹے لکھ
 دار — پہلوی
 تعداد — ۳۰۰
 شاعر — پرواز تربیلوی
 ترتیب — حیدر زمان حیدر سیکھیڑی
 ہندو ادبی جسمہ گہ (ہزارہ ڈوئن) ایسٹ آباد
 کتابت — دقار الاسلام گھٹخان کتابت خاچ باخ ایسٹ آباد
 پنٹر — ہزارہ پنٹگ وکس چماخ باخ ایسٹ آباد

نایخ اشاعت — جمیوری نسخہ ۲۰۰۷ء

قیمت — ۱۰۰ روپے

اندھا

تر بیلے دے مشہور گراں
”چھاڑاں“ دی اُنہاں
گلیاں دے ناں
جنہاں بیج میں نکیوں کھیڈ کھیڈ کے
وڈا ہویاں جیہیڈ یاں گلیاں

ہٹن تربیلہ بھیل
دے پانی ایس تملے
چھپ گھٹی آن۔

پرواز تربیلیویہ

اظہارِ تشکر

اس سے پہلے ۱۹۸۲ء میں میرا بند کو شعرِ جسم وہ پھل تے لدئے کے نام سے شائع ہوا تھا جس کا مستودا میں نے جانب حیدر زمان حیدر صاحب کو کراچی سے ارسال کیا تھا۔ لوگوں نے اپنی کوشش و کاوش سے کتابی شکل میں جھسو اکر مجھے تاچیر کو مصنفین کی صف میں شامل ہونے کا اعزاز بخشا کتا۔ کوہاں میں آرٹس کو نسل پشاور کی جانب سے ادبی انعام بھی ملا جو میری ادب پسند اور شاعرانہ مزاج روح پر ایک بہت بڑا احسان ہے جسے زندگی بھر فرمائش نہیں کر سکتا جاب حیدر زمان حیدر کی درازی عمر کے لئے ہمیشہ دعا کرتا ہوں۔

اور اب :-

ستمبر ۱۹۹۹ء میں اپنے ہند کو کلام کے دوسرے مجھ سے کام سودا لکھ تے لکھ کے ہم سے حیدر زمان حیدر کی خدمت میں ارسال کر رہا ہوں جن سے مجھے پوری پوری امید ہے کہ پہلے مستودے مُہُد تے کندے کی طرح میرے اس مستودے کو تے نکھ "کو محی ضائع نہیں ہونے دیں گے۔ انشاء اللہ

حال مقیم	اسٹیل ٹاؤن کراچی
۱۱ - ۹ - ۹۹	

پروازِ مربیلوی	کھلابت ٹاؤن
ہری پور ہزارہ	

رواز تریبلوی دی هند کو شاعری دادوا جمو

لکھتے لکھ مہنڈ کو زبان دے شعران سے ذخیرے نجح ہک بھوں و ڈا اضافہ
دے اس مجموعے ہاں پڑھنے تو بعد سب توں پہلے ایمہ خیال ذہن پر نجح
آزاد اوسے کہ ایہہ شاعر اپر ان ناطہ اس زندگی دے نال رکھدا دے
جس زندگی نچکوں اسماں بھوں سارے تجربے حاصل ہوئے نیں اور پھر
انہاں تجربہاں اتے تماشوی نیونھ برتدا بلکہ انہاں اپریں ذہن نجح جس میں
سوجھدا اوے تے اس نے دل تے دماغ نجح ال ہل جمل پیدا
ہوندی ہے جڑی اسماں مجبور کر دی ہے کہ انہاں ظلماءں
زیادتیاں تے محاشرے دی گزری ہوئی اس صورت دے
خلاف اودہ اپریں آواز بلند کرے یکونکہ زرگی صرف روٹی کھانڑیں
تے پائزڑی پینٹریں داناں نیونھ بلکہ اس نجح ہور بھی کئی گلاں تے واقعہ
شامل ہوندے نیں جنہاں تو اک مکمل زندگی تے معاشرہ بندرداوے
اس طرح پرداز تریبلوی اکھیاں بند کرنے والا شاعر
نیونھ بلکہ اودہ زندگی دی انہاں زیادتیاں دے خلاف۔
آواز بلند کر کے اپریں نال ہور لوکاں بھی شامل کرنا چاہدہ ہے تو
جیہرے اس آر ز آر شتر کے اس معاشرے اور اس زندگی دمحج
تقدیریاں بد لئے نجح اس داسا قہد دیونڑ اس سلسلے نجح اسدے
ایہہ شغور ملاحظہ کیتے جلن۔ جس نجح اودہ ان ان آں مخاطب
کردا ہیو سے۔

سے پہاڑیں اُچھا نیواں ہو وے سے پہاڑیں گورا کالا
 پہاڑیں جاہل کاہل ہو وے سے پہاڑیں ٹھماں والا
 پہاڑیں اوہ دیندار ہو وے سے یا حرصی دنیادار۔ اوہ بھی بندہ اے
 لہذا اے جیڑے چند شعر انہاں پنج پرواز تربیلوی ہوراں انسان
 صرف انسان دی حدان تک رنہریں دی تاکیں کیتیں اے کیونکہ جمیشرے
 دا انسان بگڑ جلے اوہ معاشرہ تو تے بری طراں ڈپیہ جلدے وے
 تایرخ بھی اسان ایہہ ای سبق پڑھاندی اے رائے، دنیادا تے اگر ایہہ
 آخ چھرڑاں پرواز تربیلوی داشاعر ہوڑتے شے تاطے نال انسان
 تے معاشرے دی نبضان اُتے ہتھ اے اوہ اپڑیں شعراں نجع
 مھوک بجا کے گل کر را دے تے اسان معمولی گل نہ سمجھیا جلے، پرواز
 تربیلوی اک عوامی شاعر اے جسدی شاعری نجع زندگی نال نقتن
 رکھریں دایاں، گلاں اسان مدریاں نیں، اس لحاظ نال اس دیلے
 تک، ہند کو شاعر انے جتنی شاعری پیش کیتیں اے، اس دے
 مقابلے نجع پرواز تربیلوی ری شاعری دا اک رنگ، ڈھنگ
 اے جسدی رجہ نال اس دی شاعری ہند کو ادب نجع ہیشہ زندہ
 تربیلوک اس کو لوں تربیتے حاصل کر دے رسیں۔

پروفیسر صادق زاہد

ایڈٹ آباد

گیتاں تے مائیے داراجہ

”لکھ تے لکھ“ پر داڑ تریلیو دی دوئی منظوم کوشش اے۔
انہاں نے اس توں پہلے پنڈاں سال پہلوں ”مچل تے کندھے“ لکھ کے لوکاں
کولون خرائج تحسین کہتا ایہا، دیخنیا جھلے تے پر داڑ تریلیو صیب
ضلعے ہزارے داعوا ی شاعرا خوازڑے نے قابل نیں، انہاں یہیں محدودت
ترانہ گیتے ماہیے لوری۔ محبوب تے محب شے نجح ہونڑے والیاں
گلائ روزاں تے عام حالات دا حاکہ کر کے اساں ثابت دی کردا
اے کہ ایہہ عوامی شاعرا خوا سکدا اے۔

پر داڑ صاحب نے کلام دی سب، توں بڈی خوبی تے ایہہ دے
کہ اوہ بڈی آسانی نال اپڑی گھل بیان کر دیندے نیں۔ ان نے بیان پر کج
کوئی رکاوٹ نیغہ پیسندی، جیہڑی گل ادہ آخرًا چاہندے نیں بلا کسی
جمجک شے اپڑے کلام پنچ کہن آندے نیں، اس مجموعہ کلام نجح اس داری
پر داڑ صیب نے کجھ ”بُجھارتاں“ دی جیہڑیاں شاید بوی دی وجہ توں
اپڑیں اپڑیں رنگ نجح مشہور ہوئیاں دیاں نیں تے جیہڑیاں جناب
سلطان سکون صاحب نیں ”بُجھ سیری بُجھارت“ پنج نیغہ لکھیاں پر انہاں میاں
بُجھارتاں نجح ایہہ کہ قدر مشترک مر جو دے ہے زبان دی معمولی جیہے ردد
بدل سے باوجود اوہی لوک بُجھارتاں نیں جیہڑیاں ہزارے نے کپ سرے
اڑیں کہن کے دوئے سرے تک مشہور تے رائج نیں، گو کہ اجکل ”بُجھارتاں“
بُجھڑیں دی جائی اس اڑے ریڈیو، تی دی اُتے بُجھارتاں دی جائی ڈھہبی
بلی دینی دنیا دی سانسی تے الکٹرانک میڈیا درے بارے نجح سوال جواب

بچنے چلن۔ میں تے ایہ بہناں بھائیہ اوہی بھارتیں نیں، جیہڑاں اسے
بُریاں نے اس درستے حال دے مطابق بُریاں گئیں شر
اس سلسلے نج میں کب دو بھارتیں پیش کر کے رہاں دا لوک درست
ہونڑے داشتوت پیش کرنا۔

پرواز ترسیلوی صیب نے کب بکارست لکھی اے۔

”دسا میتاں نکا جیہا وڈے کم کریںدا
نہ پڑسانگ نہ پُڑھیاں کوئی فروی چڑھدا ہندنا“
(تمال، جندرا)

سکون صیب دی بھارت اے

نکا جیہا کا کا

سارے کھردار اکھا

۱۱ نکا جیہاں

بو سے چڑھدا

(تمال)

بھارت بکا ای اے پر لفظ اپڑیں اپڑیں نیں۔ ہال تے پرواز صیب
اس توں علاوہ وی زندگی سے ہر مر صفر گوت لکھ کے لوکاں آں نیکی دی
تفصین کیتی لے۔

پرواز صیب دی شعری مجموعہ دا حوالہ دنیزیں دی جانی میں تے اپٹے ہندکو ان
پہراویں اس دی پڑھنے دی تلقین کسائیں اودہ آپی اسی مجموعے کی پڑھکے ہیں تے اپڑے
خیالا دا اظہار کمن رالہ تعالیٰ پرواز صیب آں اپڑی مادری زبان دی ترمیح و ترقی نج
کھنڈیں دی، اس توں زیادہ توفیق دیوستے تاں جے اودہ ہندکو زبان دی زندگی بھر
بھر خدمت کرنے رہیں۔ ایں دعا از من دا ز جملہ جہاں آمین باد
سلہدید۔ ایسٹ آیار
عبد الغفور ملک
۳۔ دسمبر ۱۹۷۹ء

عوامی شاعر

خوبی پرورانہ بیڑی عوامی شاعر گفت، "آہنے سے نہ کوکا، آہنے سے
کوئی نہ کوکا اور دیگر دل رکھے نہیں۔ نہ ہاں لوکار، نہ دیگر انہاں، نہ ان
لکھنا، نہ لپاچاریاں تے مجبوراں، اے صرف ڈرہنہا احساس رکھدست یہ، ہاں اس
احساس اے پوری زمرداری کے جذبے، بیڑی شاعری دلچسپیں آئیں آئیں
خود محنت پروری کر کے رزق حالات لاشیں کیا، تے روشنی دلی تماں تو کراچی اے
کے طالب ملت اختیار کیتی، اور محنٹ دی علملت، دا ڈر کر دڑ۔ سو بڑیں اندر اندر
کوئی نہیں۔

فولاری نہیں سیس سریاں، باہمہوا
لکھ جل خدا کے ازھاں پیسے
راہ ڈکے محنت دا جیہے ڈی
ٹوٹ کر جھوٹر اور زنجیسے

*

بے نکرا! پیسا دیسا پھر نہیں کا رج کیں رکم
ایہہ بنے ناکی سرتے شہیدی چھکائیں کے بم
کمزدد ری تے کھاچوڑی، دیسا دیسا پیسے پہکھا
جنقا دہر نازیسیں، اتنے وحدتے جلسن غشم
اس مجموع دلچسپیں حمد، غفت، انھاں غزریں چار بیتے جھنی، کیتے بھجاں اے
جنت، لوراں نک اپیا کی جانی پیش کیتاے انھاں سے پہلے مجموع ڈھنل تے ڈھنے
دی اشاعت نال انھاں دا کام پہلے ہی فی مقبولت تے ایسا دلکھ تے لکھ

دی اشاعت اس دی مقولیت وچ ہور وادھا کر سی رب دے بندیاں نال محبت
 تے اللہ تے پیر دسہ ہر شکل آں حل کر دیندے تے کلام وچ پختگی تے زور پیدا کر دے
 واحد ذات اگے ہونیوال چھوڑا یہ سہ در در روزِ ان
 سچے دل دا یک سجدہ ہر شکل کر دائے حل
 پہاڑیں لکھ پی سجدے کریں گل ادھے رج رسی
 رب دیاں بسندے یاں فوں رکھ راضی تاں بسندے سی تجھے گل
 پرواز خنڈ بڈیاں بچپن میں تے حاجزی اختیار کر ٹریں دادرس
 دیسندادے۔

فخر غردوں دے وچ جیہڑے غرق ہوئے بد نخته
 پہلے ڈ تھے تخت اُتے پھر ڈ تھے چڑھدے تختے
 شوکت شانماں دیسند اجیہڑا اس داشکر گزارو
 فخر تکبر نیڑے آؤے دور اُسماں دھست کارو

حیدر زمان حیدر

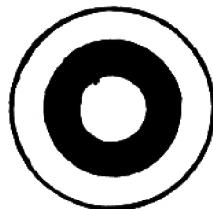
بانڈہ پھر اڑاں

ایبٹ آباد

12/12/1999

اللہ کردا قدر اں سنگیا
رکھیں نیویاں نظرے اں سنگیا
دل کعبہ بستہ جلسی

رکھ صبرتے اکھ ہمیشہ
لکھ رہاں سمجھیں لکھ ہمیشہ
اجر صبر دا سوہنٹاں

ترتیب

۱۳	حمد *
۱۵	نعت *
۱۸	نظم *
۲۹	عنزلاں *
۴۲	حربیتہ *
۴۵	حرف *
۶۱	بُجھارتاں *
۷۳	کیت *
۱۲۴	سہرہ *
۱۲۶	لوہی *
۱۲۵	ماہیا *

بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ حَمْدٌ بَارِیٌ تَعَالٰی

توں پخت معمود حست دیا کوئی سیدا ام بلے نہیں
 ہک بیکلا اند توں، بیس، باہج تیرے یہ کوئی اند نہیں،
 تیرے توں کفر کبایا نہیں تے زہری کے توں بیا توں
 تیرے نال شدیک نہ کوئی واحد نام سردیا توں
 نظر نہ آؤں پھر بھی جلوے ہر شے وچ دکھلادیں توں
 ہر شے دے وچ نظری آؤں پھر بھی نظر نہ آؤں توں
 اُچی ذات خدا یا تیری عسش فرشت دا، اک توں
 کے ناکی، کے لوری ناری، کل خلفت داحنائی توں
 دوجگ دے وچ پیدا۔ کیتے آدم حن، ملائک توں
 سب تعریفیاں تیرے جو گے، کل صفائی سے لانق توں
 چھکایا کوئی مسند اہو فسے روزی، رے کے پالیں توں
 موسیٰ یا فرعون بولے ایہہ فرق نہ دیکھیں بیا لیں توں
 آدم حن ملائک زل کے آکھن صفت شنا تیری
 حشر دیہاڑے تک بھی ایہہ نہیں بکدے صفت مُکاتیری
 پکے چنگا عمل نہ کوئی میں سپرواں۔ یکنے، ے
 میریا رب بخش دیویں توں صدقے شہر بدیں خندے

بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

دنیا دے سہارے کل چھوٹھے اک سچ سہارا اللہ دا
جپدارہ بندیا ہر دیلے، بس نام پیارا اللہ دا

اوہ خالق مالک تھرتی دا، اس جگ دی ہر شے اُسدی اے
ہر شے وچ جلوے اسدے نے سنارا یہ سارا اللہ دا

چن لشک، کھیکن تاے بھی سورج دی چمک بسیحان اللہ
کے تھرتی کے آسمانات تے، ہر کم نیارا اللہ دا

پرواز! اوہ آپ تنیں دس اپ قدرت اُسدی دس دی آے
توں جیہڑے پاسے کر نظر ان، دس دئے نظر ارالہ دا

نعتِ سلام

سلام اس تے جیہے مڑی چمکی کئے ورج لاث نور ائی
سلام اس تے کو رب بخشی جساں دوجاگ دی سلطانی

سلام اس تے کہ جسدی شان گھل شاناں توں بالائے
سلام اس تے کہ جسد ادیس گھل دیساں توں اعلائے

سلام اس تے کہ دو عالم دا جو محنت ارکھوایا
سلام اس تے پھر دیا عرش تے بھی جسد الہ رایا

سلام اس تے نبوت ہو گئی جس تے ختم آ کے
سلام اس تے کہ جس دے عرش بھی پٹھتے قدم آ کے

سلام اس تے خدا توں بعد جس پایا مفت امام اُچا
سلام اس تے شہنشاہوں توں بھی جسد اعلام اُچا

سلام اس تے کہ جس پایا القب محبوب یزد ائی
سلام اس تے ملائیک نمردے جس دے دردی درباری